

Տարեկան գինը 10 բուգլ, կէս տարվանը 6 բուգլ:
Առանձին համարները 5 կօպէկով:
Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբազրատան մէջ:
Օտարքաղաքացիք դիմում են ուղակի
Տիֆլուս. Պեճակուն «Մակո»

ԱՐԴՅՈՒՆ

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան ՀՀ 20-2 յամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից):

ՔԵՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒՅՆ „ՄԾԱԿ“

ԱՄԵՆՈՐԴԱՅ ԼՐՈ

ԱՐԱՋԻԿՈՅ | 1883 ԹԻՒՆ

Կը հրատարակվի նոյն դիրքով և նոյն պրօքրատմայով:

ԳՐՈԳՐԱԿԱՆ

I. ՏԵՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳՎՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ; II. ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՂ ՅՈՒՍՈՒՄՆԵՐԻ; III. ՆԵՐԲԻՆ
ՏԵՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ; Ըստանուր յօդուածներ, թղթակցութիւններ, լուրեր; IV. ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ;
Կողմանուր յօդուածներ, թղթակցութիւններ, լուրեր; V. ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐԻ; VI. ՀԵՌԱԴԻՐԻՆՆԵՐԻ; VII.
ԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՆԵՐԻ; Ֆալիեաօն, վեպեր, բնկնուրայն և թարգմանական յօդուածներ պատթեան ամեն
հիւրերից, թղթակցութիւններ; VIII. ԵԱՅՅԱՆՔՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ;
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆՆԵՐԻ; Ցարեկան 10 բարլ, վեց ամսվայ 6 բարլ, խրաքանչիւր ամսվայ 1 բարլ;
ՀԱՏՈՎ համարները 5 կոպէկ;
ՀԱՅԵՆ. Տագլուշ, բեճակույ «Մաակ».

604 ԱՆԴՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹՅԻՆ: ՏԵԱՆԿՎՄԻ ՀԱՐԳՅ; ՆԱ-
ՄԱԿ ԵՐԿԱՆԻԳ; ՆԵՐՔԻՆ ԼՌԱՔԻՐ; —ԱՐՑԱՔԻՆ ՏԵ-
ՍՈՒԹԻՒՆ: ԶԵՐԻՈԳՈՐԺԱ; ԱՐՄԱՐԺԻՆ ԼՌԱՔԻՐ; —
ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ; —ՀԵՇՈԳԻՒՐՆԵՐ; —ՅԱՑՏԱՐԱ-
ՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ; —ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: ՆԱՌԱՋԻՆ
ՀԱՊՈՒ ԱՊԻԹՈՒՅ:

ԱՐԵՎԻ ՏԵՍԱԿԵՐՆԵՐԸ

ՏՐԱՆՁԻՏԻ ՀԱՐՑԸ

„Русскій Курьеръ“ լրագիրը մի ա-
ռաջնորդող յօդուած է նույիրում կովկասի
տրանզիտի հարցին։ Հաւատացած լինելով
որ մեր ընթերցողները ուշագրութեամբ հե-
տեւում են այդ հարցի առիթով ուսուաց
լրագիրների մէջ բարձրացած վիճաբանու-

ԲԱՆԱՍԻԲԱԿԱՆ

ՆԱԽԹԱՅԻՆ ՀԱՐՑԻ ԱՌԵՎՈՎ

Այս ատրիվայ Նիմնայի տօնավաճառանոցաւմ
նախային առևտրի անաջողութիւնը «Մշակի»
ընթերցողներին արդէն քաջ յայտնի է: Զարմանա-
լի բան, — կարծես թէ՝ բնութիւնն էլ մի կողմից
էր զայրացել մեզ վրա, որ այս ատրի Վուգա գե-
տի չուրը անսահման պակասել էր. — 60 70 տար-
վայ Նիմնայի վաճառականները մինչև անդամ
ապշած էին մնացել այս հրաշքի վրա:

Ներս իսկ նման ենք դալերից յափշտակված հովիւ հօտի, կամ աւելի պարզն ասած՝ խար խաճատված անդեկաւար նաւիւ:
Ի՞նչու ենք այգամ յուսահատված ու վե աստիճանի սրտաբեկ դրութեան մէջ յուզված։
Է պատճառը, որ այսպիսի աննախանձելի դժեան մէջն է ընկել մեր առևտուրը, ոչ ոք—
մենք ինքներս ենք մեղաւոր, որ անկանօն շար նակում ենք մեր վաճառականութեան արդիւ ւոր արհեստը,—չը հասկանալով թէ արդեօք բանը կամ այն զործը մեզ չան է թէ վնաս։ Ս մի մեծ ամօթ և անպատճութիւն ենք համարում ժամանակ, երբ մեր ընկերները, մեր հարեանն մեր ծանօթները Նիմսայի կամ այլ տօնավաճան ողցներն են գնում—մենք չենք զնում, նր այս կամ այն նիմթերէններից գնեցին—
չենք զնում և վերջապէս նրանք այսօր իր կերպսինից 1, 2 հազար պուդ վաճառեցին—
մենք չենք վաճառում։

Նել յիշեալ նիւթենդէնները, և չենք եւ հոգում
Ռուսաստանից բերելու համար:

Արդէն սկսել է կամաց-կամաց կատարվել հե-
ռատես «Մշակ»-ի և պ. Շիրվանզադէի նախագու-
շակութիւնները, որ աղաղակում էին թէ «համա-
ձայնութիւն-միութիւն կազմնն Բագուի հայ-վա-
ճառականները», թէ չէ կարծ միջոցում օտարները
կը գան և կը խլեն հայերի ձեռից այս նախան-
ձելի առեսուրը:

Մի կողմից Նօրէլը, միւս կողմից եղ. Պետրօլ
և Պաւլօֆ ընկերութիւնը, երրորդ կողմից հրէայ
Դինէո և կօգան ընկերութիւնը, սկսել են մեղ
ճնշել և այնպէս հեռացնել մեզ մեր առպարէզից,
խլելով մեր ձեռքից մեր առեսուրի դեկը, որ այժմս
մեզ կատարեալ ստրկացրել են: Օրինակ, սրանք
իրանց կերոսինը Ռուսաստանում վաճառում են
մեղսից 20—30 կոպէկ պակաս գնով, դարձեալ
փող են աշխատում. մենք բնչպէս մեր զործա-
րանների դաները չը դացնենք—մենք եւ Բնչ յուսով
կերոսին պատրաստենք առաջիկայ տարվայ տօ-

թեղէնների չքութիւնը և այս տռեստուրի ան-
խանձելի գրութիւնը, որոնք սերտ կապով կ-
ված են մեր նաւթային գործարանների հետ և
պէս, ինչպէս հոգին մարմի հետ:

Մեր յիշատակված թէ վաճառականները,
մննը՝ նաւթագործարաննատերեր—կերոսինավաճ-

առ լու ասպասու սև լրաց առ առ առ առ
առ այժմ թաղնենք սրանք մի կողմ մ'այն
սնէք այն նիս թիգէնների բացակայութեան մա-
սրանք անշուշա հարկաւոր են մեր նաւթագը-
րաններում կերտսին պատրաստելու համար:

Խ՞ոչու չը կայ տակառացու տախտակ, սո-
արջաստ, կալաբրու և այսն որովհետեւ մինչ
տարեալ կերպով յուսահատված ենք, որ ա-
կայ տարիվանից այլ ես չենք կարողանալո-
գործարանները բանեցնել այն ամենի ընդ-
թիւնների հարուածից և սրա համար էլ չեն-

այս տարվայ տօնավաճառանոցում 20—30% վը-
ին, նասով վաճառեցինք յիշեալ ընկերութիւնների
պատճառով։ Երեսակայական յօյսերով էլ խօ ան-
հարին է մեր ոբէալքերը հոգալ։ Ուրեմն դիմոնք
մի աւելի յարմար միջոցի, որով կարողանանք մեր
ամենակարեսոր պիտոյքները լրացնել, այս «յարմար
միջոցը» «համաձայնութիւն—միութիւն»-է, առ
էլ հազիւթէ մեզնում իրադործիքի։ Մի փոքր առա-
գնանք, խօսքս աւելի պարզոբէն արտայայտելո-
վը՝ համար կը յիշեմ այստեղ հասնեալ ապացուցը։

վառվի սօցի ալական յեղափոխութիւնը։ Ար-
տաքին վաճառանոցի վրա է յենվում ամ-
բողջ անգլիական պետական սիստեմը։ Այդ-
պիսի պայմաններում գտնվելով, անգլիա-
ցիները սովոր չեն առանց կռւի զիջել ի-
րանց թուխս նստած տեղերը, — և մեզ հա-
մար կասկածելի է, որ պարսկական վաճա-
ռանոցի համար սկսած կռւի մէջ յաղթող
մնան մօսկօվեան կամ իվանօվօ-վօզնէսէ-
նեան վաճառականները։

Կովկասեան տրանզիտի առիթով մենք
բոլորովին համաձայն ենք Տուխօկիի մաքի
հետ, որը առաջարկում է խիստ փոփոխու-
թիւններ չանել և աւելի լաւ է խելացի
կօնտրոլ նշանակել մեր մաքսային մուտքերի
վրա: Մենք նյոնպէս կարծում ենք, որ ա-
մեն մի խիստ քայլ կարող է շատ վտանգա-
ւոր լինել: Նա մեզ կը ստիպի յուսահատ
տնտեսական կոիւ սկսել, և, եթէ մենք կը
յաջթմվենք, մեր կորուստները շատ զգալի
կը լինեն: Այն ժամանակ մենք պատասխա-
նատու կը լինենք նախ և առաջ, պետական
եկամուտների պակասորդի համար, երկ-
րորդ, առանց աշխատանքի մնացած ազգա-
բնակութեան համար, որը այս րօպերս կե-
րակրվում է օտար ապրանքների փոխադրու-
թիւնից ստացվող շահով, և վերջապէս, մեր
ձեռքում կը մնան կովկասեան անդործ մը-
նացած երկաթուղիները: Այս բոլորի մասին
պէտք է մտածել և կրկին մտածել, առաջ
քան որ և է վճռողական քայլ անելու:”

ՆԱՄԱԿ ԵՐԵՒԱՆԻՑ

26 Նոյեմբերի

Հողատիրութեան հարցը այժմ հերթական հարց
է դառել լրագրութեան մէջ: Օր չի լինի, որ չը
խօսեն, չը զրեն այդ հարցի վերաբերմամբ: Բայց
չը նայելով, որ այժմ այդ հարցը մեծ կարևորու-
թիւն է ստացել, մեղանում ոչ մի լուրջ տեղե-
կութիւն չէ կարելի լինում ստանալ: Խնչու: Որով-
հետեւ չունենք աշխատողներ (բաննոր դասի մէջ):
Վեր առնենք մեզ հայերիս: Երբեմն երբեմն միայն
երեսում են հասուկտոր տեղեկութիւններ զիւղա-
կան կեանքից, կալուածատէրերի յարաբերու-
թիւնից գիւղացոց հետ և այլն: Բայց այդպիսի
տեղեկութիւններից չէ կարելի գաղափար կազմել
մեր հայ գիւղացու թէ տնտեսական և թէ բա-
րոյական զարգացման վերաբերմամբ: Ի՞նչ միջու-
ցով պէտք է ձեռք բերենք այդ մեզ ցանկալի
տեղեկութիւնները: Ահա այս է դժուար հարցը

Անցեալ 81 թվին տեղիս մի նաւթագործարան-
ատակը՝ հրասիրելով իր մօտ 10 յայտնի նաւթա-
գործարանատէրերին առաջարկում է նրանց հե-
տեւալ միտքը, թէ մեզ անշուշտ հարկաւոր է սե-
փական նաւթամնցոցիչ (հեֆտերովօճ) ունենալ
բարախանանա անուանված նաւթահանքատեղից
թինչեն «ու քաղաք» անուանված մեր գործարան-
երը, որ նրանով մեր նաւթը ստանանք, քան թէ
ուրիշ նաւթանցոցիչների համար վճարենք թանգ
արձ և այլն: Պարոնի այս օգտակա առաջար-
ութիւնը յարգելով, ընդունում են յիշեալ 10-ը
որդարանատէրերը և խնդրում են նրան, որ այս

Աւտոմատը պարզաբնության տեսքում է և
գլուխ է:

Ուստի յիշեալ պարոնը ամենայն վատահո-
ւամակը նամակով դիմում է Մօռկայի յայտնի
կը ենայական գործարանատէր (механич. завод.) և
երմանասի ա. Գուտառամ Խմենովին Անահեն է:

բաւարարութեալ է նրան զալ բազու, յիշեալ նաևթանսոցիչ խաղովակները և նրա միւս պիտանացու կքենաները շինելու համար։ Գերմանացի արհամարդ միջոց չանցած գալիս է բազու յիշեալ պարոնի հետ տեսնվելուց և երկար ու արակ խօսելուց յետոյ պայման են կապում հենեալ կերպով։ ա) Պ. Լիստը պարտաւորվում է ատրաստել 2 հատ 40—50 հազար պուղանոց կաթեայ աւագաններ (քըրբյարք) սև նաևթափակելու համար, 1-ը բալախանում, խոկ միւսը սև քաղաքք անուանված տեղում։ բ) Բալախանոց մինչև սև քաղաքք—յիշեալ 10-ը նաևթա-

ամսնելու նպատակին: Այդ առարկայի վերաբեր-
թամբ միշտ խօսացվել է և խօսացվում է, մատ-
ացոյց անհեռով միայն գիւղական ուսուցչի վրա:
Ամեն բանում—ուսումնարանում պարապելը, գիւ-
ղացոյց հասկացնել իրանց իրաւունքները, նրանց
ուրծելու եղանակները, անձամբ ցոյց տալ նրանց
բրենց անտեսական գործերը—ինչպէս վարել,
անել, քաղել՝ քննել, իմանալ գիւղացոյց անցեա-
լը, որից կարելի լինի գտնել թէ գիւղացին լինչ
անդամանքների մէջ է մնածացել, մի խօսքով մի
որոշմից ուսուցանել իսկ միւս կողմից ուսում-
պա

ասսիրել գիւղացու կեանքը և յայտնել այդ լրա-
դրութեան մէջ, այս բոլորը զավում է գիւղական
ուսուցչի վրա, առանց նախապէս տեսնելու գիւ-
ղական ուսուցչի յարմարութիւնները, նրա զի-
ուութիւնը և ընդունակութիւնը այդ բանի մէջ։
Մէնք ցանկանում ենք տեղեկութիւններ ունե-
ալ ամեն մի գիւղից, սրովհետեւ ամեն մի գիւղ
ունի իր գործելու եղանակները, իրեն շրջապա-
տող հանգամանքները. գիւղը եթէ մասնաւոր սե-
հականութիւն է, կալուածատէրերի այլ և այլ կա-
նայականութիւնների է ենթարկված։ Ուրեմն մննք
ենք կարող գաղափար կազմել հողատիրութեան
և բարեկամամբ մի նահանդի մէջ, տեղեկութիւն-
եր ունենալով միայն մի, երկու կամ մինչեւ հինգ
իւղերից, ինչքան ել այդ աեղեկութիւնները
ազմակողմանի լինեն։

Ուրեմն լուրջ տեղեկութիւններ ունենալու համար դժնիք պէտք է հաւաքինք նիւթեր ամեն մի զիւղի նստեսութեան, կալուածատիրելի յարաքերութիւնների մասին, որոնք մանրամասնօրէն նկարագրած կը լինեն իրենց ճիւղերով։ Բայց այսպիսի մի արդ և դժուար գործ չէ կարելի թողնել զիւղական սուսցին միայն հոգալու, որովհետեւ ամեն մի ուղիչ (եթէ ուղենայ և կարողանայ) կարող է արջ տեղեկութիւններ հաղորդել միայն այն զիւցից, որտեղ նա միշտ բնակվում է, բայց բոլոր շողերը չունեն ուսուցիչներ և բացի այս այդպահն մեր զիւղական ուսուցիչներից (մի քանի հնանաւորութիւններից բաց), որոնք բաղկացած մեծ մասսամբ տիրացուներից և չարչիներից, զանշած կը լինենք եթէ պահանջնենք այդպիսի նղեկութիւններ, այդպիսի ուսուցիչները յօնքը նելու տեղ աշքն էլ կը հանեն։ Հիմա շատ կան ուսուցիչներ, որոնք համոզված են, որ զիւղացին դէց որդի պարտական է ծառայելու կալուածատիրոջ, զիւղացին կամքին։ Ի՞նչ սոլասենք այդպիսի ուսուցիչներից։ Խակ հասկացող, այդ գործին տեսակ, կարող ուսուցիչներ մեզանում շատ քիչ, այնպէս որ նրանց ուժից վեր կը լինի՝ պահնջել բոլոր զիւղերից տեղեկութիւններ։ Օրինակ, ինչպէս կարելի է տեղեկութիւններ հաւաքինք բայց աւագանութիւնների վաւառում գտնվող մօտ 100 զիւղերից, քանի որ զիւղական կեանքից բաղմակողնի տեղեկութիւններ հաւաքելու կարող և այդ ոճին փոքր և շատէ ընդունակ և հասկացող

դիւյմ լայնութեամբ երկաթեայ խողովակներ և
անց յարմար շողեմիքենայ և շողեկաթսայ, այն-
ու որ մի օրվայ մէջ բալախանից մինչև ու-
ղաք թափէ առ նուազն 25—30 հազար պուդ
վթ: գ) Ցիշեալ աւազանների, խողովակների,
համերենաների և այլ նաև թանցուցչին պատ-
եալ բոլոր մերենաների արժէքի գումարը 240
դար բուրք: գ) Ցիշեալ 240 հազար բուրքուց
և գրաւական ստանայ 20% օ-ը, իսկ մեացեալ
10% օ-ը մաս-մաս վճարեն 1½ տարիայ ժա-
նակամիջնում: Աւելորդ չէ ևս յիշել թէ պ.
սաը հարուստ և աղնիւ մարդ է:

Նչ էք կարծում. մի այսպիսի օգտական ընկե-
թիւնը չիրագործվեցաւ և մնաց առանց հետեան-
ինչու.—որովհետեւ այս ընկերութեան սկզբ-
պատճառը (սիսցիատօք) հայ էր և պէտք է
առք ու պարծանք» վայելէր միւսներից. հէնց
պատճառով զանազան չարամիտներ հիմնա-
ռակ արին այդ օգտական ընկերութեան ծը-
նոր:

Արեմն 10-ը հային միասին անհնարին է «Հացին այսութիւն—միութիւն» կայացնել։ Բայց չը կեան անանք այստեղ յիշել և այն՝ որ յիշեալ 10-ը տեսն թագործարանատէրերը այս երկրորդ տարվայ այսում 10-ը միլիօն պուղից աւելի նաև են մեզ ճաձել իրանց գործարաններում, վճարելով 8—10 թանցացիչներին իրաքանչիւր պուղին $2\frac{1}{2}$ նոր կոտէկ (250—300 հազար բռուբ) վարձ ան- ձուցանելի (բезվօքրանո): միլիօն Երեսում յիշեցինք, որ մենք անկանօն վաճառա- կով

Ենդամննը երեք կամ չորս հօգի չը կող
աչք

զբան որ միջոցին դիմնեք. եթէ հասնենք մի քա-
ների ասածին—թողնել այդ գործը գիւղական
ուցչին միայն, ինչպէս տեսանք, չենք կա-
հասնել մեր նպատակին: Դնենք այդ պար-
կանութիւնը քանանաների վրա, նոյնպէս կը
ալվենք, այդ՝ փորձը ցոյց է տուել: Ի՞նչ ա-
ք, ինչ միջոցի դիմենք: Թողնենք գիւղացց
նց ճակատագրին,—այդ ևս խղճի դէմ է: Մենք
բարեկան ենք որքան կարելի է աշխատել, գոր-
ծ մեր պարտականութիւնն է մտածել գիւղա-
կակ-բանուոր դասի վրա: Մենք պէտք է ցոյց
նք այդ տարրերին իրենց գործելու եղանակը,
ոք առաջնորդմաք, մատնացոյց անենք այն մի-
ների վրա, որոնցով բանւոր, մշակ դասը հաս-
բարօրութեան—գործի, աշխատի իր համար:
Ա մենք ինչքան ենք պարտական, ինչքան պա-
սխանատու ենք ամբողջ մարդկութեան առաջ:
Ա ունենանք, որ այս նպատակով աշխատողնե-
թիւը քիչ չը լինի մեզանում: Այս միջոցով
այն մենք կարող ենք հասնել ամենիս ցանկա-
պարօրութեանը, որ պայմանաւորվում է պիւ-
ռու, բանւոր դասի աշխատաւոր ձեռքերով,
այս վերջինների աշխատաւութիւնը չէ կարող
ութիւն ունենալ առանց հողատիրութեան:
Նաևս մոռոգ պատե առաջն մեր համար առա-

Նամակը գործը ցոյցէ տալիս սեղ համար շատ նպաստ է հաւաքել տեղեկութիւններ, ուստի մասնակի գիւղացու կեանքը մանրամասնօրէն, գործ, մասնագիտութեանը անտեղեակ անձնաւութիւնների միջոցով, որովհեան մի որոշ կէտի, նպատակի հասնելու համար հարկաւոր է ել մի ճանապարհ. մի ճանապարհով հարուր է զիմել նպատակին, և այդ ճանապարհը ամեն մարդ չէ կարող գտնել, աւոց լաւ ծանօթ լինելու գործին, զիւու ընդունակութեանը։ Շատ անգամ զիւղաց մի բան հարցնելիս, նա միւսն է պատասխում։ Այս հանգամանքների մէջ մասնագիտեանը անտեղեակ անձնաւորութիւններ չեն ող ճիշտ և բազմակողմանի տեղեկութիւններ պեկ։ Շատ անգամ հարկաւորվում է մի կողել ցոյց տալ զիւղացուն գործելու լաւ սիստեմ, օրինակ, Բնչ խորութեամբ վարել, Երբ ջրելուել և այլն. այդ միջոցներամ առաջնորդողը է դոնէ հողագործութեան նոր սիստեմ մի փոքր ծանօթ լինի։ Նոյնպէս նկատէ զիւղացու մէջ ձգուում գեպի լաւը, դէպի ունենալը առաջնորդը, ստիլիզած է նորան տալ նպատակին հասնելու միջոցը. այս հանմը ուում ևս նա պէտք է ծանօթ լինի գոնէ ական կեանքին։ Օրինակ, Բնչ կերպով աշել, որ կարողանայ զիւղացին հող ստանալ, որ աշխատելու կերպը ունայն չը լինի. զիւղան կեանքին ծանօթը չի սխալի այդ կերպը տալում։ Հակառակ գէպքում—եթէ առաջի ցոյց տուած միջոցը անաջողակ լինի, մի քով վ

բասց հառաւաստովթիւնով խպոյն ձանակներ թուլութիւնները և սկսեցին մեզ վայր-
սբար զբաւել հետեւեալ կերպով։ Նրանք լուսվ, որ մենք մեր կերպուինը վաճառում ենք
առ ձեռն, օրինակ, պուլը 1 բուլի, նրանք
ուաջարկեցին 1 ր. 15—25 կոպէկ նիսիա,
ամիս ծամանակով գնել և այսպէսութիւ-
րանք կամաց-կամաց ժողովեցին մեր առե-
բոլոր ոյժերը իրանց ձեռքը և այսօր 2—3
փ առետրում լողում են, և մեր զանա-
եր կաշիքը քերթում են։

կը կորչի նրա նշանակութիւնը գիւղացու
մ և միւս կողմից կոչնշանան նորա բոլոր
առութիւնները:

ա մենք աշխատենք մեր ոյժի չափ ցոյց
այս միջոցները, որոնց միջոցով կը կարո-
ւիք համեմել մեր նպատակին:

ա համար հարկաւոր է ունենալ միշտ պը-
ղ և մասնագետ անձինք, որոնք կարողա-
ւում են ամեն գիւղ, ուսումնասիրել
բանուոր դասի պարագմունքները, մի և
ժամանակ հասկացնելով գիւղացուն իրենց
ու լաւ եղանակները և իրաւունքները: Այդ
պարտական էր յանձն առնելու կովկա-
հայոց Բարեգործական ընկերութիւնը, բայց
որեց և չէ անում, գուցէ ունենալով իրեն
ու շատ կարիքներ: Հիմա մեզ մնում է գիւ-
ղ միջոցի—կազմել մի ընկերութիւն, որի
ակը լինի միայն այդ գտնել մասնա-
անձինք, նշանակել դորաց ոռոճիկ, իսկ
յանձն առնողներ կը լինեն ձրի ծա-
տալ ճանապարհածախս, ուղարկել գիւ-
ղուումնասիրելու գիւղացուն, հողագործ
, ցոյց տալ, առաջնորդել գիւղացուն, մի
վ ման գալով գիւղեր աշխատեն ուսումնա-
հողատիրութիւնը, հաւաքել գիւղացուն
իրեալ բոլոր այն տեղեկութիւնները և հրա-
ւ հանել, որոնց միջոցով մենք աշխատում
ացնել գիւղացուն բարօրութեան աստիճա-

մեր համկացող և իրեն պարտականութը ճանաչող դասին մննք աւելորդ ենք. ում կրկնել—պատահելով զիւղում կամ դասի մէջ աշխատեն իրենց ոյժի չափասիրելով հողատիրութիւնը և զիւղացուն ստող հանգամանքները յայտնեն լրագրութէ:

Ա. Տէր-Մարտիրոսեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՈՒԹՅ գրում են, որ Թիւրքիայից մեծ բազ-
մի հայ մշակներ և մինչև անդամ ամբողջ
գններ գալիս են այդ կողմերը աշխատելու,
անց խիստ սականերին է յաջողվում
բարձի ժամանակ իրանց դառն աշխատան-
ստակած արծաթը իրանց հայրենիքը հաս-

մեր փրկութիւնը, որի իրագործվելը շատ
է:

ալ օրը (ամսիս 16-ին) Նօքէլի գործարա-
մշակ, թէ ծառայ, թէ գործակատարներ
100 մարդ՝ միախումբ եկած և նրա (Նօ-
անտօրայի դռնում իրանց 2 ամսվայ ոռ-
էին պահանջում մեծ անկարգութիւն-
նելով. վերջը սստիկանութեան ոյժով
նրանց զրասենեակի դռնից. յիշեալ տե-
պատճառով, գրեթէ ամբողջ նաւթա-
նատէրերի երեսների վրա մեծ ուրախու-
նելում, կայութեալ թէ, ահա Տօքէտ որ-

աւ, և այլն:

Անում է միայն այսուհետեւ զարթնելով
ոյ, միանալ միասին, ամբողջացնել մեր
ցմերը, և սկսել կանօնաւոր կերպով ա-
նեն մեր գործերը։ Յուսադիր չը լինենք
մսանկանալուն, որը մի մնուի, մի երեա-
ցնորդ է, նրա «մնանկանալը» մի անի-

մ և մ նամակս հաղորդելով ընթերցողնե-
տխուր և վշտալի լուր, որը տեղի ունե-
լիս 15-ին Նօբէլի նաւթագործարանում,
ոյն գործարանի նաևթի կաթսան պայթ-
ովէաբար անջնչացրեց Յ երիտասարդ
նորոներին. շաբաթ չէ անցնում, որ այս
դոհեր չը լինեն: Հարկաւսր է մշակների
լ մտածել:

